

POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE.

Téma Vybrané problémy zo života súčasných detí v kontexte rodinného a školského prostredia (Na príklade rurálneho prostredia obce Liptovská Teplička). 128s.

Autor: PhDr. Margita Jágerová, PhD

Oponent: Prof. PhDr. Zuzana Beňušková, CSc.

V úvode považujem za potrebné objasniť niektoré faktory, ktoré mali vplyv na moje oponentské hodnotenie práce:

- Posudzovaná habilitačná práca vznikla ako vedľajší produkt grantového projektu, ktorý som v rokoch 2011-2013 viedla, preto, aj keď predmetom posudzovania je predložená práca, vnímam ju ako súčasť širšieho kontextu výskumov. Je pravdepodobné, že niektoré výskumné otázky, ktoré autorka v práci neobjasňuje, si dopĺňam z poznania výskumnej lokality. Podobne aj autorka si bola vedomá istej deľby práce a nekládla si otázky všeobecnejšieho významu, ako napr. dopad regionálnej výchovy v ZŠ L. Teplička na kultúru obce – precízne sa drží zvolených tém. Práca obsahuje 3 relatívne samostatné celky, ktoré tvoria cca 1/3 rozpracovanej monografie, kde sú funkčnou súčasťou celku. Keďže jej práca vyšla z prípravy vedeckej monografie konkrétnej lokality, len obmedzene komparuje svoje výsledky s inými (pokiaľ je vôbec s čím komparovať).
- Podrobne som mala možnosť sledovať prácu autorky v projekte a v teréne, musím ju hodnotiť ako systematickú a cieľavedomú s maximálnym využitím všetkých výskumných možností, ktoré sa autorke naskytovali.
- M. Jágerovú poznám od jej študentských čias, je mojou dlhoročnou kolegyňou, čo sa nemôže nepremietnuť do hodnotenia jej kvalifikačnej práce.

1. Náročnosť spracovania habilitačnej práce

M. Jágerová sa dlhodobo zaoberá kultúrou každodennosti dieťaťa, predstavujúcu oblasť etnológie, ktorá je na Slovensku málo prebádaná. Okrem viacerých publikačných výstupov doma i v zahraničí, o jej systematickom záujme o túto tému svedčí aj predmet Etnológia dieťaťa, ktorý vyučuje ako špecialitu nitrianskej katedry etnológie. Ďalšou špecialitou tejto katedry bola už od 90. rokov 20. storočia prepojenosť na praktické vyučovanie regionálnej výchovy. Nie je preto náhodné, že aj táto téma je predmetom dlhodobého záujmu autorky (tiež sa premieta vo výučbe v podobe predmetu Didaktika kultúrneho dedičstva). Do tretice je v etnologickej obci M. Jágerová vnímaná ako jedna z odborníčok na rodinné obyčaje, o čo sa pričínila kvalitnou publikáciou o pohrebných obyčajoch, vydanou na základe jej dizertačnej práce. Predložená práca obsahuje tri celky, ktoré zastupujú uvedené tri oblasti takmer 20-ročných vedeckovýskumných záujmov autorky, čo je predpokladom adekvátnej voľby, kvalitného spracovania a vysokej úrovne zvládnutia teoretických východísk zvolených tém. Tieto predpoklady sa v práci aj naplnili.

2. Posúdenie úrovne spracovania práce

Dieťa v rurálnom prostredí konkrétnej lokality je zjednocujúcou témou posudzovanej práce. Okrem teoretických častí a charakteristiky lokality práca pozostáva z troch samostatných podtém, pričom prvá nadväzuje na staršie výskumy a druhé dve možno označiť za originálne a novátorské v súčasnej slovenskej etnológii. Vzhľadom na takmer absenciu preskúmania súčasných podôb tradičných recepčných obyčají po narodení dieťaťa aj prvá téma má známky originality. Základom práce je hĺbkový výskum a poznanie skúmanej lokality. Téma dieťaťa a školy, ktorá je predmetom výskumu v ďalších dvoch častiach, je v rozpracovanosti a hĺbke výskumu ojedinelá. Prispel k tomu aj mimoriadne vďačný výskumný materiál v Liptovskej Tepličke, ktorý možno označiť v slovenských pomeroch ako jedinečný. Týka sa to nielen

kvality výučby regionálnej výchovy na ZŠ v obci, ale aj v bohatosti obyčají súvisiacich s ukončením povinnej školskej dochádzky. Obe témy presahujú zmienenú problematiku a zasahujú do celoslovenských kontextov (história výučby regionálnej výchovy), alebo do širších sociálnych vzťahov a hodnotových orientácií na slovenskom vidieku. Práca napr. upozorňuje na segregáciu rómskych detí v škole a v kultúre obce, čím sa dotýka celospoločenských problémov. Poukazuje na medzigeneračné vzťahy, na kultiváciu kultúrneho dedičstva, formovanie zodpovednosti dieťaťa voči kolektívu, ale aj na úzke prepojenie profánnych a sakrálnych aktivít a legitimizované ovplyvňovanie každodenného života rímskokatolíckou cirkvou, čo má rôzne spoločenské dopady.

Dôsledne vedecký spôsob vyjadrovania je adekvátny zvolenej problematike. Autorka popri vlastných teoretických postulátoch sa opiera nielen o slovenské vedecké authority, ale aj o názory predovšetkým českých a poľských odborníkov a tvorivo ich využíva pri rozvíjaní témy.

3. Prínos a úroveň výsledkov práce

Práca je napísaná na základe seriózneho terénneho výskumu z etnologického hľadiska veľmi zaujímavého rurálneho prostredia. Dobrý výskumný materiál, jeho fundovaná interpretácia a analýza patrí k najhodnotnejším produktom etnológie tak z nadčasového významu, ako aj z interdisciplinárneho hľadiska. Práca M. Jágerovej spĺňa všetky tieto atribúty. Okrem samotnej výskumnej časti sú prínosom aj teoretické východiská k skúmaným témam, ktoré prinášajú prehľady a aktualizácie doterajšieho rozpracovania problematiky. Je pravdou, že autorka v práci nemá ambíciu ďalej posunúť teoretické poznanie v danej problematike, ale vhodnou interpretáciou na báze aktuálnych teoretických východísk vytvára perspektívu aj pre takéto využitie dosiahnutých poznatkov.

Treba vyzdvihnúť aj skutočnosť, že nejde o účelovú kvalifikačnú prácu, ale jej hlavný prínos je v začlenení do ukončeného projektu VEGA, veľká časť práce je súčasťou publikácie *Liptovská Teplička od druhej polovice 20. storočia*. V neposlednom rade získané poznatky, prezentované v publikácii, sa nepochybne stanú využitelnými ako ilustračné materiály v pedagogickom procese, a to nielen pre autorku.

4. Posúdenie formálnej stránky práce (jazyk, štýl, štruktúra)

Štruktúra práce je prehľadná a logická. Po stránke jazykovej a štylistickej práca vyhovuje požiadavkám kladeným na tento druh odbornej literatúry. Niekoľko nepodstatných chýb sa v texte našlo, trochu rušivo pôsobí používanie nesprávneho výrazu *zastabilizovaný*, ktorý sa v texte opakuje viackrát, a to aj v definíciách.

5. Explicitne vyjadrený návrh na udelenie (resp. neudelenie) vedecko-pedagogického titulu docent

Na základe uvedených údajov odporúčam, aby po úspešnom habilitačnom konaní bol podaný návrh na udelenie vedecko-pedagogického titulu **d o c e n t** v študijnom odbore 3.1.3 etnológia.

Prof. PhDr. Zuzana Beňušková, PhD.

V Nitre, 19. 3. 2014.